

Поняття та система тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності

Іерусалимов І.О., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри досудового розслідування ННШФПСКМ НАВС

Чернявський А.В., слухач курсу з підготовки фахівців ступеня вищої освіти «Магістр» за спеціальністю «Правознавство» факультету підготовки працівників ОВС ННІЗн НАВС

Тактико-криміналістичне забезпечення слідчої діяльності - функціональна складова її криміналістичного забезпечення. Вона являє собою складну організаційно-функціональну систему, спрямовану на формування і підтримку на рівні, що відповідає потребам практики, постійної готовності слідчих до систематичного використання в практичній діяльності тактичного арсеналу засобів та методів боротьби зі злочинністю, а також на реалізацію цієї готовності в кожному конкретному випадку до вирішення тактичних завдань, що виникають.

Система тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності має наступні взаємозалежні аспекти функціонування: науково-дослідний, дидактичний і операційний (практичний).

Науково-дослідний аспект системи відображає необхідність: 1) розробки й удосконалювання тактико-криміналістичного арсеналу засобів та методів боротьби зі злочинністю, 2) забезпечення впровадження зазначеного арсеналу в практичну діяльність.

Дидактичний аспект полягає в забезпеченні синхронізації розвитку криміналістичної тактики і освіти, визначенні характеру й змісту конкретних завдань, які повинні вирішуватися в ході навчально-виховного процесу, зокрема, фактичний обсяг криміналістичних знань, які повинні бути засвоєні кадрами підрозділів слідства, набір певних умінь, навичок, здібностей, якостей, які вони повинні отримати в результаті їх криміналістичної освіти, включаючи розвиток здібностей творчо підходити до організації роботи.

Операційний аспект системи полягає в створенні необхідних умов практичним працівникам при розслідуванні конкретного кримінального правопорушення у виборі й безпосередній реалізації певного способу спрямованого тактичного впливу в інтересах вирішення конкретного тактичного завдання.

Тактико-криміналістична готовність працівників підрозділів слідства як результат функціонування системи тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності являє собою адекватну вимогам професійної діяльності характеристику їх особистості, що включає наступні основні компоненти: пізнавальні (або інтелектуальні) - тактико - криміналістичні знання, уміння, навички; мотиваційні - прагнення стати працівником відповідної юридичної професії, успішно виконувати службові обов'язки, добитися успіху в роботі т.п.; емоційні - почуття відповідальності за результати службової діяльності, упевненість у своїх силах і т.п.; вольові - здатність свідомо прикладати зусилля й опанувати собою, долати сумніви й мобілізуватися тощо.

Структура тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності включає: тактико-криміналістичні знання, тактичні уміння та навички; тактико-криміналістичну освіту(навчання й виховання); організацію криміналістичних підрозділів, що здійснюють у тому числі й тактико- криміналістичне забезпечення слідчої діяльності; правове регулювання тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності.

Між названими елементами системи криміналістичного забезпечення слідчої діяльності існують взаємні зв'язки, які відображають структуру цієї системи, характеризуючи її цілісність. Тільки комплексна взаємодія зазначених елементів у підсумку сприятиме формуванню у практичних працівників необхідних компонентів їх тактичної готовності до систематичного використання тактико-криміналістичного арсеналу засобів та методів боротьби зі злочинністю. Відповідно, основне завдання дослідження структури системи тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності полягає у вивченні специфіки складових її елементів і особливостей взаємодії між ними під кутом зору вдосконалення їх організації й управління в інтересах оптимального вирішення системою своєї соціальної функції - формування готовності підрозділів слідства до систематичного використання в практичній діяльності тактичного арсеналу.

У результаті тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності слідчий-практик стає володарем «тактичного потенціалу», що відображає модель необхідних знань, умінь, навичок і здібностей необхідних для

ефективного вирішення слідчими тактичних завдань розслідування кримінальних правопорушень. «Тактичний потенціал» слідчого-практика характеризує пізнавальний (або інтелектуальний) компонент їх тактичної готовності використовувати в практичній діяльності тактичний арсенал засобів та методів боротьби зі злочинністю. «Тактичний потенціал» практичних працівників є динамічною категорією, зміст якої визначається потребами практики розслідування кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Іерусалимов І.О. Забезпечення використання науково-технічних досягнень у слідчій діяльності (Навчальний посібник) / І.О. Іерусалимов. - Київ: Науковий світ. 2000. - 67с.
2. Іерусалимов І.О. Научно-технический потенциал следственной деятельности / І.О. Іерусалимов // Актуальные проблемы организации расследования преступлений. Сборник научных трудов. Одесский институт внутренних дел. - Одесса, 1996. - С.35-40
3. Іерусалимов І.О. Потреби практики як основа криміналістичного забезпечення слідчої діяльності / І.О. Іерусалимов // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. - К., КНУВС - № 4, - 2006 р. - С.176 - 187.

Матеріали звукозапису та відеозапису(у тому числі електронні) як докази в кримінальному провадженні

Шабельна О.О., курсант юридичного факультету ІКВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Тимошенко Ю.П.

В наш час, суспільство досягло досить високо рівня в розвитку технологій. Без техніки людини важко уявити своє існування. І люди користуються цими технологіями не лише в побуті, а й задля забезпечення своїх прав і свобод, застосовуючи їх як докази в суді (наприклад, звуко- та відеозаписи).

У ст. 129 Конституції України серед основних засад судочинства закріплено, зокрема, такі:

- рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- забезпечення доведеності вини;
- змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості;
- забезпечення обвинуваченому права на захист.

Але чи завжди судом беруться до уваги такі докази, як звуко- та відеозаписи? І чи легко довести правдивість таких доказів? Чи завжди такі докази є законними?

20 жовтня 2011 року Конституційний суд України прийняв рішення щодо офіційного тлумачення положення частини 3 статті 62 Конституції України «обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом». Конституційний Суд України доходить до висновку, що обвинувачення у вчиненні злочину не може бути обґрунтоване фактичними даними, одержаними в незаконний спосіб, а саме: з порушенням конституційних прав і свобод людини і громадянина; з порушенням встановлених законом порядку, засобів, джерел отримання фактичних даних; не уповноваженою на те особою тощо.

Проте, Конституційний Суд України у своєму рішенні зазначає про виняток із правила, з якого можна зробити висновок, що, у разі, якщо записи виконані ситуативно (випадково), здійснення запису не було цілеспрямованою дією на збирання і фіксацію інформації про особу, і при цьому не були порушені конституційні права людини, то такий звуко- чи відеозапис може визнаватися допустимим доказом.